

MAATIAINEN

MAATIAINEN – DET LANTLIGA KULTURARVET RY

Toimintasuunnitelma 2019

Maatiainen - Det lantliga kulturarvet on aatteellinen yhdistys, jonka tarkoituksena on säilyttää ja edistää kulttuurikasvien ja kotieläinten lajinsisäistä monimuotoisuutta sekä kulttuuriympäristöjen monimuotoisuutta sekä levittää alan osaamista ja käytännön taitoja. *Maatiainen* kokoaa jäsenikseen kulttuurikasveja, maatiaiseläimistä sekä perinnemaisemista kiinnostuneita henkilöitä. *Maatiaisen* toiminnassa on kolme pääaluetta: maatiaiskasvit, maatiaiseläimet ja perinnemaisemat. *Maatiainen* ylläpitää perinnetaitojen säilymistä. Yhdistys on perustettu vuonna 1989, joten kyseessä on yhdistyksen 30-vuotisjuhluvuosi ja tämän kunniaksi Maatiaisen toimintaa pyritään tuomaan esiin mahdollisimman paljon, erityisesti lapsille ja nuorille suunnatulla toiminnalla. Lisäksi pidetään syksyllä yhdessä Puutarhaliiton kanssa heidän tiloissaan Maatiaisen 30-vuotisjuhlaseminaari.

1. VARSINAINEN TOIMINTA

1.1 Siementoiminta ja vuoden 2019 maatiaiskasvi

Arvokkaiden kasvikantojen siemenet ovat keskeinen osa ympäristömme geeniperintöä. Yhdistyksen siementoiminnalla turvataan osaltaan viherympäristömme, koriste ja ravintokasvien monimuotoisuuden säilymistä muuttuvissa olosuhteissa. Siementoimintaa ja -välitystä kehitetään pitkäjänteisesti. Lisätään yhteydenpitoa siemenviljelijöiden kesken ja järjestetään kursseja. Maatiaisen siemenet kotimaisia siltä osin, kun niitä on saatavilla.

Siementen käsittelyn päävastuu on toimintavuonna 2018 **Pirkko Kukkolalla**, joka hoitaa siemenpakkaamo. Vuoden 2019 siemenluettelo julkaistaan Maatiainen-lehden 1/2019 yhteydessä. Luettelon painopiste on vanhoissa kasvikannoissa ja -lajikkeissa. Hankitaan siemenvälikoimaan lisää hyöty- ja maustekasvien vanhoja kantoja ja lajikkeita. Jatketaan yhteistyötä pohjoismaisen geenipankin *NordGenin* ja muissa maissa toimivien *Maatiaista* vastaavien järjestöjen, kuten ruotsalaisen *Sesamin*, itävaltalaisen Noan Arkin (*Arche Noah*) ja virolaisen *Maadjas* -järjestön kanssa. Siemeniä tarjotaan myyntiin museokauppoihin, tapahtumiin, koulutustilaisuuksiin ja messuille eri puolilla Suomea. Siemeniä myyvät myös paikallisryhmien edustajat Pohjois-Karjalassa, Pirkanmaalla ja Varsinais-Suomessa. Keväällä 2016 avattua verkkokauppaa, Maatiaisen Puotia, kehitetään.

Yhdistys jatkaa ylläpitoviljelijöiden tukemista uutiskirjein ja koulutuksin. Ylläpitoviljelyssä jatketaan kotimaisten vihannesten ylläpitoviljelyä ja monipuolistamista siemenvälitykseen.

Yhdistys kehittää siemenseoksia, jotka pitävät yllä monimuotoisuutta puutarhassa, sekä siemenseoksia paikallisiin tarpeisiin. Näitä ovat mm. erityiset siemenseokset, joita suosivat linnut, päiväperhoset tai mesipistiäiset. Siementen alkuperä pyritään kirjaamaan entistä paremmin sekä levittämään tätä käytäntöä siementen ostajille. Arvokkaiden siemenkantojen ostajia kannustetaan ylläpitoviljelyyn. Geeniperimän säilyttämisen kannalta tärkeimpien kasvilajien ja lajikkeiden osalta yhdistykselle pyritään saamaan lisää ns. luottosiemenkasvattajia, jolloin säilyttäminen ja lisääminen on entistä varmempaa. Siemenluettelon laatii **Anne Leino**.

Seurasaarella jatketaan yhteistyötä Seurasaaren Ystävät ry:n kanssa maatiaispellon viljelyssä. Viljelijät kasvattavat satoa pellossa omaan käyttöönsä sekä tuottavat siementä ja lisäysainesta yhdistyksen myyntiin ja vaihtoon. Kasvimaa myös näytemaana.

Vuoden 2019 alussa Maatiainen julkistaa vuoden maatiaiskasvin ja –eläimen. Seuraavien vuosien ehdokkaita kerätään etukäteen valmiiksi varastoon.

1.2 Maatiaiseläimet

Hallitus julkistaa vuoden 2019 maatiaiseläimen vuoden alussa. Jatketaan yhdistyksen nimissä maatiaisnautojen polveutumistietokannan pitoa nettiosoitteessa maatiainen.fi. Itäsuomenkarjarekisteri on mahdollisimman julkinen ja sitä hoitaa Jarmo Manninen.

Maatiaiseläin-toimintaryhmä pyrkii syventämään ja ylläpitämään yhteyksiä Viron maatiaistahoihin sekä Skandinavian ja Pohjois-Euroopan maatiaiskotieläinyhdistyksiin. Tämän voisi järjestää esim. luomalla yhteisiä keskustelufoorumeja ja järjestämällä molemminpuolisia vierailuja eri kohteisiin. Jatketaan monipuolisten maatiaiseläinartikkeleiden julkaisemista lehdessä.

1.3 Perinnemaisemat ja -pihat

Maatiainen-lehden toisessa numerossa esitellään Vuoden perinnemaisema 2019. Kohteeseen kyseisen vuoden kesänä järjestettävästä tutustumisretkestä tiedotetaan lehdessä ja yhdistyksen kotisivuilla. Annetaan paikan ylläpitäjälle tai hoitajalle Maatiaisien perinnemaisemakunniakirja vuonna 2008 alkaneen käytännön mukaan.

Pyydetään jäseniä tekemään ehdotuksia arvokkaista perinnemaisemista vuoden 2020 perinnemaisemakohteeksi. Valintakriteereistä ja ohjeista kerrotaan lehdessä ja yhdistyksen kotisivuilla. Valinnasta vastaa hallitus yhdessä perinnemaisemavastaava **Leena Saarion** kanssa, joka esittelee ehdokkaat.

1.4 Maatiainen-lehti, verkkosivut ja esite

Maatiainen-lehti ilmestyy 4 kertaa vuodessa. Lukijoita aktivoidaan osallistumaan lehden tekoon ja käyttämään lehteä monipuolisesti. Paikallis- ja toimintaryhmille sekä jäsenille varataan palstatilaa. Lehden päätoimittajana toimii **Susan Wilander**. Lehteen pyritään saamaan entistä enemmän jäsenten omia niksejä. Lehdessä on tilaa myös jäsenten pienilmoituksille. Lisätään Maatiaisien näkyvyyttä kaikin mahdollisin keinoin.

Digilehden kehittämistä edistetään edelleen. Vuoden 2017 alusta perustettiin pdf-muotoinen digilehti verkkosivulle.

Maatiaisella on verkkosivut, Facebook-sivut ja keskusteleva Facebook-ryhmä lisäksi vuoden 2017 alussa on perustettu kolme siemenryhmää (papu-, maatiaisvilja- ja tomaatti/munakoiso/paprika-ryhmät).

1.5 Paikallis- ja toimintaryhmät

Pohjois-Karjalan (Tuovi Mutanen), **Varsinais-Suomen** (Terhi Arell) ja **Pirkanmaan paikallisryhmä** (Erkki Lehtimäki) jatkavat toimintaansa järjestämällä taimivaihtoja, siemenpäiviä ja erilaisia kursseja. Pyritään aktivoimaan **paikallisryhmien** toimintaa.

Siemenryhmä jatkaa vuonna 2019 (Pirkko Kukkola, Anne Leino, Maija Manninen, Lea Eriksson, Kirsi Mäkinen, Anja Alanko, Timo Rantakaulio). Avoimina toimintaryhminä jatkavat **perinneruokaryhmä** (Aune Kämäräinen), **taimipäiväryhmä** (Anneli Aurejärvi-Karjalainen Pirkko Kahila, Minna Kärkkäinen), **näyttelyryhmä** (Maija Manninen, Kirsti Salo), **maatiaiseläin-toimintaryhmä** (Jarmo Manninen, Laura Murto), **perinnemaisemaryhmä** (Leena Saario, Pentti Alanko). Ne, jotka ovat kiinnostuneita avoimien ryhmien toiminnasta, ovat tervetulleita mukaan. Tarpeen mukaan uusia ryhmiä voidaan perustaa.

Uudet facebook-ryhmät jatkavat toimintaansa ja raportoivat testattavien kasvien kasvusta.

1.6 Yhteiskunnallinen toiminta

Yhdistys osallistuu **MMM:n geenivaralautakunnan** työhön: *Maatiais*en edustajana GEVAssa jatkaa **Timo Rantakaulio** ja varaedustajana **Maija Manninen**. Yhdistys osallistuu yhteiskunnalliseen keskusteluun toimialaansa kuuluvissa kysymyksissä. Osallistutaan yleiseurooppalaiseen maatiaisjärjestöjen yhteistyöhön EU säädösten valmistelussa.

Pidetään tarpeen mukaan yhteyttä päättäjiin ja säädösten valmistelijoihin Maa- ja metsätalousministeriössä (MMM) ja Luonnonvarakeskukseen (Luke) *Maatiais*en toimialaan kuuluvissa asioissa. Edistetään maatiaiseläinten ja -kasvien hyötykäyttöä arvokkaiden geenivarojen suojelemiseksi, tärkeänä esimerkkinä maatiaishärkäpapujen elintarvikekäyttö. Edistetään erityisesti maatiaishyötykasvien kotitarvekäyttöä.

Yhdistys tarttuu aktiivisesti maatiaiseläinrotujen kuten **kyytön ja lapinlehmien, harvinaisten lammaskantojen, Jaalan lampaan ja erisukuisen suomenhevosen** säilyttämistä koskeviin ajankohtaisiin kysymyksiin. Huomiota kiinnitetään myös maatiaislampaalla ja naudalla hyvin harvinaisiksi käyneiden sarvien esiintymiseen ja säilymiseen.

1.7 Yhteistyötahot

Maatiainen ry:n läheisiä yhteistyötahoja ovat *Seurasaaren ystävät*, *Seurasaarisäätiö*, *Museovirasto*, *Sommelo*, *Biodynaaminen yhdistys*, *Ahlmanin ammattiopisto Tampereella*, *Puutarhanaiset*, *Metsähallitus*, *Sarka-maatalousmuseo*, *Mehiläishoitajayhdistykset*, *Luonnonvarakeskus (LUKE)*, *Helsingin yliopiston kasvitieteellinen puutarha*, *Dodo ry*, *Suomen Kotiseutuliitto*, *Mustilan ystävät*, *Suomen kulttuuriperinnön tuki*, *Luomuliitto*, *Dendrologian seura*, *Blomsterodlingens vänner*, *Hyötykasviyhdistys ja Suomen siirtolapuutarhaliitto*. Maatiainen on Suomalaisen työn liitossa. Pyritään luomaan ja ylläpitämään yhteyttä Maaseudun tulevaisuus lehteen.

Tarjotaan siemeniä osana jäsenhankintaa museokauppoihin myyntiin. Tehdään tunnetuksi elävää kulttuuriperintöä esitteleviä museoita lehdessä. Jatketaan yhteistyötä myös *Helsingin seudun kesäyliopiston*, *Ympäristö- ja kuluttajapoliittisen yhdistyksen*, *Mustialan maatalousoppilaitoksen*, *Elävä maa ry:n* ja *ProAgrian* kanssa. Pyritään ylläpitämään ja luomaan suhteita muihin harrastajatahoihin, kotitarveviljelijöihin sekä alan tutkijoihin. Voidaan tehdä kansainvälisiä, kaikkien osapuolten tavoitteita edistäviä yhteistyöprojekteja ja etsiä niihin uusia rahoitusmahdollisuuksia.

1.8 Maatiaisien matkat

Matkoilla pyritään lisäämään maatiaiseläinten ja -kasvien sekä perinnemaisemien harrastajien keskinäisiä yhteyksiä niin kotimaassa kuin kansainvälisesti sisällyttämällä matkoihin elementtejä maatiaiselämästä sekä vierailuja alan tapahtumissa. Matkat on suunnattu ainoastaan jäsenille, mukaanlukien perhejäsenet, mikä kerrotaan selkeästi matkoista tiedotettaessa Maatiainen-lehdessä ja nettisivuilla. Matkoista maksetaan ennakkomaksu, joka määräytyy matkan kokonaishinnan mukaan.

Vuodelle 2019 on suunnitteilla kolme ulkomaanmatkaa, lyhyt matka Karjalaan tai Lappiin, keskipitkä matka mustan mehiläisen kotisijoille Baskiriaan Uraliin ja pitkä matka Etiopiaan, yhteen alkuperäiskasvien viljelykeskuksista. Matkanjohtajana toimii Juhan Savander. Lisäksi kotimaan matkoja, kuten päiväretki Mirja ja Markku Salmisen puutarhaan Mynämäessä sekä retki Mäntsälässä sijaitsevaan Sandbergin pelto -perinnebiotooppiin.

1.9 Toimitilat ja hallinto

Maatiaisien toimisto on osoitteessa **Stenbäckinkatu 8 A 48, myymälä 2, 00250 Helsinki**. **Vuokrasopimus** on voimassa toistaiseksi.

Maatiaisien osa-aikaisena toiminnanjohtajana työskentelee **Maija Manninen**. Mahdollisuuksien mukaan työllistetään harjoittelijoita, ja talkoolaiset ovat suurena apuna. Toimistoa ja myymälää pidetään auki ainakin keskiviikkoisin ja torstaisin kello 12–18. Toimistossa hoidetaan yhdistyksen jokapäiväisiä töitä, yhdistyksen hallintoa, tiedotusta, jäsenasioita, kursseja, tapahtumia sekä myydään siemeniä, kirjoja ja kortteja.

Toimisto on kokoontumispaikka yhdistyksen hallitukselle sekä toimintaryhmille, ja siellä järjestetään monipuolisia tapahtumia. Toimistoa vuokrataan kokouspaikaksi ja sen osia toimistotilaksi saman mielisille yhdistyksille, kuten *Ympäristö- ja kuluttajapoliittiselle yhdistykselle*.

Tavoitteena on automatisoida taloushallintoa ja siemenkauppaa. Toiminnanjohtajalle jäisi siten enemmän työaika viestinnälle, neuvonnalle ja yhteistyölle eri tahojen kanssa. Selvitetään mahdollisuuksia kirjanpidon kustannusten alentamiseksi.

1.10 Tapahtumat ja messut

Osallistutaan Helsingissä pidettäviin puutarhan kevätmessuihin. Lisäksi osallistutaan mahdollisuuksien myös toisille puutarhamessuille (Lahti).

Pidetään Helsingissä kevät- ja syystaimipäivät. Osallistutaan mahdollisesti Kotipuutarha versoo - tapahtumaan Helsingin Kalasatamassa.

1.11 Maatiaisaiheinen kirjallisuus

Jatketaan pienimuotoista kirjojen myyntiä. Myynnissä on valikoituja uusia puutarhakirjoja sekä antikvaarinen kokoelma. Kerrotaan Maatiainen-lehdessä kiinnostavista ilmestyneistä maatiaisaiheita käsittelevistä kirjoista. Lisäksi toimitiloissa on tiedonhaluisten käytettävissä valikoima maatiais- ja puutarha aiheista kirjallisuutta niin alakerran myymälän käsikirjastossa kuin parven kirjastossa. Jälkimmäinen kokoelma on luetteloitu ja luettelo saatavissa mm. nettisivuilla. Järjestetään puutarhakirjojen kirpputori taimipäivien yhteydessä 20.5.2016 kello 14 alkaen. Dendrologian seuran kirjoja voidaan ottaa myös välitettäväksi Maatiaisien toimistomyymälässä. Etsitään vapaaehtoista henkilöä kirjallisuusasioita hoitamaan.

TAPAHTUMAT 2019

- **TAMMIKUUSSA**
- luento

- **HELMIKUUSSA**
- Uusi siemenluettelo ilmestyy
- Mesipistiäiset puutarhassa-kurssi

- **MAALISKUUSSA**

- Keväällä järjestetään kotikukkapäivät = huonekasvipäivä
- Siemenviljely-kurssi
- Kyyt pihalla ja puutarhassa -kurssi

- **HUHTIKUUSSA**

- osallistutaan Helsingin kevätmessuille omalla osastolla
- pidetään siementen PopUp-myynti Tampereella 12.–14.4.2019

- **TOUKOKUUSSA**

- Maatiaisien vuosikokous
- helatorstaina taimienvaihtopäivä Lopella
- järjestetään Maatiaisien kevättaimipäivä
- Viljelykauden aloitus Seurasaarella

- **KESÄKUUSSA**

- Osallistutaan mahdollisuuksien mukaan siemenmyynti- ja pieniin messutapahtumiin.
- Seurasaaren kasvimaan hoitoa

- **HEINÄKUUSSA JA ELOKUUSSA**

- Lomaillaan ja matkustellaan
- Seurasaaren kasvimaan hoitohommia
- Siemenkeruun kurssi

- **SYYSKUUSSA**

- Syystaimipäivä
- Kekri Seurasaarella ja perinnekasvimaan sadonkorjuu

- **LOKAKUUSSA**

- Siementalkoot

- **MARRASKUUSSA**
- pidetään 30-vuotisjuhlaseminaari

2. HALLINTO JA TALOUS

2.1 Hallitus, taloushallinto ja muut toimijat

Taloushallinnon hoitoa ja siemenkauppaa automatisoidaan ja muokataan kustannustehokkaammaksi. Hallitus kokoontuu tarpeen mukaan. *mutta vähintään 4 kertaa vuodessa*, ja vastaa toimintasuunnitelman toteuttamisesta, yhdistyksen sääntömääräisten tehtävien hoitamisesta ja yhdistyksen taloudesta.

2.2 Talous

Yhdistyksen taloudellinen tilanne on vakaa. Hallitus seuraa taloutta neljännesvuosikatsauksina. Maatiaisella on käytössään pankkitili Aktia pankissa sekä Suupohjan osuuspankissa.

Yhdistyksen tavoitteiden saavuttamiseksi toiminta- tai hankeavustusta voidaan hakea esimerkiksi Maa- ja metsätalousministeriöltä ja/tai ympäristöministeriöstä. Yksittäisiin koulutustilaisuuksiin haetaan tukea mm. Maaseudun Sivistysliitosta. Mainostetaan mahdollisuutta lahjoittaa varoja toiminnan tukemiseksi.

Yhdistyksen toiminta perustuu pääasiassa jäsenmaksutuloihin, joista suurinta osaa tarvitaan tiedotustoiminnan ja toimiston sekä jäsenrekisterinpidon ja muiden jäsenoimintakulujen peittämiseen. Muu varsinainen toiminta perustuu pääasiassa vapaaehtoistyöhön ja osallistujilta perittäviin maksuihin.

2.3. Jäsenrekisterin ylläpito ja jäsenhankinta

Yhdistyksen jäsenmäärä on vakaa ja pyrkimyksenä on sitä edelleen kasvattaa. Jäsenrekisteriä hoitaa toiminnanjohtaja Maija Manninen. Kehitetään jäsenetuja: esimerkiksi alennuksia puutarhaliikkeissä. Tehostetaan jäsenmaksujen perintää.

Uusia jäseniä hankitaan aktiivisesti. Tehdään ainakin yhdestä lehdestä jäsenhankinnan kampanjanumero uusien jäsenten tavoittamiseksi. Markkinoidaan lehteä ja jäsenyyttä luomuviljelijöille ja muille kiinnostuneille tahoille.

Mainostetaan yhdistystä sen toimintaan läheisesti liittyvissä lehdissä kirjoittamalla niihin artikkeleita.

Muistutetaan jäseneduista ja jäsenkortista sekä niiden tuomista jäseneduista kuten alennuksista puutarhalehdistä ja taimistoilta.